

Finansinspektionens författningssamling

Utgivare: Finansinspektionen, Sverige, www.fi.se
ISSN 1102-7460

FFFS 20XX:X

Utkom från trycket
Ange datum

Finansinspektionens föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism;

beslutade den 19 juni 2017.

Finansinspektionen föreskriver¹ följande med stöd av x § förordningen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1 kap. Tillämpningsområdet och definitioner

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om de åtgärder som ett företag ska vidta för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Föreskrifterna omfattar bland annat hantering av frågor om riskbedömning och rutiner, åtgärder för identitetskontroll, övervakning och rapportering samt regelefterlevnad.

2 § Föreskrifterna gäller för

1. fysiska och juridiska personer som driver sådan verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–12 lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, samt
2. filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet som driver sådan verksamhet som avses i 1.

Bestämmelser som gäller för juridiska personers styrelse eller verkställande direktör, ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om behöriga företrädare i de associationsformer där styrelse eller verkställande direktör inte förekommer.

3 § I dessa föreskrifter används samma definitioner som i 1 kap. 6–10 §§ lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Därutöver används följande definitioner:

1. *företag*: en fysisk eller juridisk person som utför verksamhet som omfattas av dessa föreskrifter.
2. *avancerad elektronisk signatur*: det som anges i lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering.
3. *en särskilt utsedd befattningshavare*: en medlem av ledningsgrupp, en verkställande direktör eller en motsvarande befattningshavare enligt 6 kap 1 § första stycket 1 lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 64/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/6/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

4. *anställda*: utöver anställda avses uppdragstagare och andra personer som på liknande grund deltar i verksamheten enligt 2 kap. 8 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 kap. Riskbedömning och rutiner

1 § Ett företags sårbarhetsanalys och riskanalys enligt 2 kap. 1 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska regelbundet, minst årligen, utvärderas och när det behövs uppdateras.

Företaget ska dessutom uppdatera sin sårbarhetsanalys och riskanalys innan det erbjuder nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, riktar sig till nya marknader eller gör andra förändringar som är relevanta för verksamheten.

2 § Ett företags gemensamma rutiner enligt 2 kap. 4 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska omfatta koncernens övergripande rutiner, riktlinjer och kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i dess filialer och dotterföretag.

3 § Ett företags rutiner för informationsutbyte enligt 2 kap. 4 § andra stycket lagen (2017:000) åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska omfatta hur information om kundkännedom, konto- och transaktioner och annan relevant information för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, får delas inom koncernen. Rutinerna ska säkerställa att information som delas inom koncernen hanteras konfidentiellt och med integritet.

Företaget ska regelbundet, minst årligen, utvärdera rutinerna och när det behövs uppdatera dem.

4 § Ett företags rutiner enligt 2 kap. 8 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska säkerställa att en anställd har kunskap om området penningtvätt och finansiering av terrorism på en nivå som är lämplig med hänsyn till personens uppgifter och funktion. Rutinerna ska dessutom innehålla en beskrivning av hur företaget i övrigt säkerställer att en person är lämplig för de uppgifter den förväntas utföra.

5 § Ett företags utbildning enligt 2 kap. 9 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska utformas utifrån de risker som företaget identifierar i sin verksamhet enligt 2 kap. 1 och 2 §§ samma lag.

Företaget ska anpassa utbildningens innehåll och frekvens till den anställdes uppgifter och funktion i frågor som rör åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Om företagets sårbarhetsanalys eller riskanalys uppdateras eller på annat sätt ändras ska utbildningen justeras på lämpligt sätt.

Företaget ska utöver det som anges i 2 kap. 9 § andra stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism även löpande informera anställda om nya trender, mönster och metoder samt annan information som är relevant för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

6 § Ett företaget ska dokumentera den utbildning som det genomför, enligt 2 kap. 9 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, elektroniskt eller i pappersform. Av dokumentationen ska följande framgå: utbildningens innehåll, namn på deltagare samt datum för utbildningen.

7 § Ett företag ska identifiera och analysera vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot sådana personer som anges i 2 kap. 10 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Företaget ska utreda incidenter och använda denna kunskap för att uppdatera de rutiner det ska ha enligt 2 kap. 10 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Omfattningen av rutinerna ska utgå från företagets samlade riskbedömning, hotbild, verksamhetens art och liknande omständigheter.

3 kap. Åtgärder för att kontrollera identitet

1 § Ett företag ska vid identifiering och kontroll av en kund enligt 3 kap. 4 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism vidta de åtgärder som anges i 2–7 §§.

Fysisk person

2 § Ett företag ska identifiera och kontrollera identiteten hos en fysisk person genom svenskt körkort, svenskt pass eller identitetskort utfärdat av en svensk myndighet eller ett svenskt certifierat identitetskort.

Om en fysisk person saknar svensk identitetshandling, ska företaget identifiera personen genom att kontrollera identiteten mot pass eller en annan identitetshandling. Passet eller identitetshandlingen ska innehålla ett fotografi av personen, uppgift om medborgarskap och vara utfärdat av en myndighet eller en annan behörig utfärdare. En kopia av ett utländskt pass eller en annan utländsk identitetshandling ska bevaras enligt de krav som ställs i 5 kap. 3 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om den fysiska personen saknar identitetshandling ska företaget identifiera personen och kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och andra kontroller enligt de rutiner företaget ska ha enligt 2 kap. 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Företrädare för fysisk person

3 § Om en fysisk person företräds av en person som inte är förvaltare eller god man, ska företaget

1. identifiera och kontrollera både företrädarens identitet och den fysiska personen i enlighet med 2 §, och
2. kontrollera företrädarens behörighet att företräda den fysiska personen, och vilka förhållanden behörigheten grundar sig på, genom att kontrollera skriftlig fullmakt eller motsvarande.

4 § Om en fysisk person har en förvaltare eller en god man ska företaget åtminstone

1. identifiera och kontrollera förvaltarens eller den gode mannens identitet enligt 2 §, och
2. kontrollera förordnandet, som ligger till grund för uppdraget som förvaltare eller god man, eller motsvarande handling.

Fysisk person på distans

5 § Ett företag ska identifiera och kontrollera identiteten hos en fysisk person på distans genom

1. att använda elektronisk legitimation för att skapa en avancerad elektronisk signatur enligt lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering eller användning av någon annan teknik för elektronisk identifiering som innebär motsvarande säkerhet, eller

2. att kontrollera den fysiska personens identitet genom att på lämpligt sätt

a) hämta in uppgifter om personens namn, adress, personnummer eller motsvarande,

b) kontrollera uppgifter enligt a mot externa register, intyg, eller annan motsvarande dokumentation, och

c) kontakta den fysiska personen genom att skicka en bekräftelse på affärsförbindelsen till personens folkbokföringsadress eller motsvarande, eller se till att personen skickar in en verifierad kopia av identitetshandling.

Juridisk person

6 § Ett företag ska identifiera och kontrollera identiteten hos en juridisk person genom registreringsbevis eller motsvarande behörighetshandlingar, eller göra motsvarande kontroll mot externa register.

Företaget ska även identifiera och kontrollera identiteten hos en företrädare för en juridisk person genom att

1. identifiera och kontrollera den juridiska personens företrädare enligt 2 §, och

2. säkerställa behörigheten att företräda den juridiska personen och vilka förhållanden behörigheten grundar sig på, genom att kontrollera uppgifterna i 1 mot den juridiska personens registreringsbevis, externa register eller motsvarande.

Juridisk person på distans

7 § Ett företag ska identifiera och kontrollera identiteten hos en juridisk person på distans genom registreringsbevis eller motsvarande behörighetshandlingar, eller göra motsvarande kontroll mot externa register.

Företaget ska även kontakta den juridiska personen genom att skicka en bekräftelse till den juridiska personens registrerade adress eller vidta motsvarande åtgärd.

Företaget ska dessutom identifiera och kontrollera identiteten hos en företrädare för en juridisk person på distans genom att

1. identifiera och kontrollera den juridiska personens företrädare enligt 5 §, och

2. kontrollera behörigheten att företräda den juridiska personen och vilka förhållanden behörigheten grundar sig på genom kontroll av uppgifterna i punkten 1 mot den juridiska personens registreringsbevis, externa register eller motsvarande.

Identifiering och kontroll av verklig huvudmans identitet

8 § Ett företag ska vid identifiering och kontroll av en kunds verkliga huvudman enligt 3 kap. 5 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism vidta de åtgärder som anges i 9 och 10 §§.

9 § Ett företag ska identifiera och kontrollera identiteten hos en kunds verkliga huvudman genom att

1. skaffa sig tillförlitliga och tillräckliga uppgifter om kundens verkliga huvudman, och
2. kontrollera den verkliga huvudmannens identitet genom externa register, relevanta uppgifter från kunden eller andra tillförlitliga uppgifter som företaget tagit del av.

10 § Om en verklig huvudman är en juridisk person, en trust eller en liknande juridisk konstruktion ska företaget identifiera och kontrollera identiteten hos

1. en direkt eller en indirekt fysisk ägare om innehavet eller rösträtterna i kunden uppgår till mer än 25 procent,
2. en fysisk person som utövar ett bestämmande inflytande över kunden, eller
3. en styrelseordförande, en verkställande direktör eller en motsvarande befattningshavare för den verkliga huvudmannen, om förhållandena är sådana som anges i 3 kap. 5 § tredje stycket lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Förenklade åtgärder för fysisk person

11 § När förenklade åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 15 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tillämpas för en fysisk person, ska företaget

1. identifiera och kontrollera den fysiska personens identitet genom att
 - a) inhämta uppgifter om kundens namn, adress och personnummer eller motsvarande, och
 - b) kontrollera dessa uppgifter mot externa register, intyg, annan dokumentation, eller motsvarande, samt
2. i begränsad omfattning genomföra övriga åtgärder enligt 3 kap. 4–8 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Förenklade åtgärder för juridisk person

12 § När förenklade åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 15 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tillämpas för en juridisk person, ska företaget

1. identifiera och kontrollera identiteten hos den juridiska personens företrädare genom att

a) inhämta information om företrädarens namn, adress och personnummer eller motsvarande, och

b) säkerställa företrädarens behörighet och vilka förhållanden behörigheten grundar sig på genom att kontrollera uppgifterna i a mot den juridiska personens registreringsbevis, externa register, eller annan motsvarande handling, identitetshandling för företrädaren enligt 1 §, samt

2. i begränsad omfattning genomföra övriga åtgärder enligt 3 kap. 4–8 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

4 kap. Övervakning och rapportering

System för uppgiftslämning

1 § Ett företags system enligt 4 kap. 6 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska vara elektroniskt eller manuellt.

Företaget ska se till att systemet är utformat så att uppgifterna lämnas på det sätt som den frågeställande myndigheten anvisar. Systemet ska säkerställa att uppgifterna lämnas genom säkra kanaler eller på annat säkert sätt. Systemet ska även säkerställa att uppgifterna behandlas konfidentiellt.

5 kap. Bevarande av handlingar eller uppgifter

1 § Ett företag ska bevara handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 och 4 §§ lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Företaget ska se till att handlingarna och uppgifterna är enkla att ta fram och identifiera.

Förutsättningar för förlängt bevarande av personuppgifter

2 § Ett företag ska bevara handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism i tio år om

1. handlingarna eller uppgifterna kan tyda på penningtvätt, finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling, och

2. omständigheterna har rapporterats till Polismyndigheten enligt 4 kap 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

6 kap. Regelefterlevnad och anmälningar om misstänkta överträdelser

Särskilt utsedd befattningshavare

1 § Ett företag som har fler än 50 anställda ska ha en särskilt utsedd befattningshavare enligt 6 kap. 1 § 1 lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den särskilt utsedde befattningshavaren ska

1. göra en samlad riskbedömning enligt 2 kap. 1 och 2 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
2. ansvara för att företaget har interna och gemensamma rutiner och riktlinjer enligt 2 kap. 3–7 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 2 kap. 2 § dessa föreskrifter,
3. uppdatera den samlade riskbedömningen enligt 2 kap. 1 och 2 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 2 kap. 1 § dessa föreskrifter, och
4. uppdatera de interna och gemensamma rutinerna och riktlinjerna enligt 2 kap. 3–7 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 2 kap. 2 § dessa föreskrifter.

2 § En särskilt utsedd befattningshavare ska kontrollera och följa upp att de åtgärder, rutiner eller andra förfaranden som företaget beslutar om också genomförs i verksamheten. Den särskilt utsedda befattningshavaren kan utse en eller flera personer som biträder denne samt delegera befogenheter till dessa.

3 § En särskilt utsedd befattningshavare ska rapportera till styrelsen eller den verkställande direktören. Om den särskilt utsedde befattningshavaren är företagets verkställande direktör ska rapportering ske till styrelsen.

Centralt funktionsansvarig

4 § Ett företag ska ha en centralt funktionsansvarig enligt 6 kap. 1 § 2 lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som ska

1. övervaka och löpande kontrollera att företaget uppfyller lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, dessa föreskrifter samt företagets rutiner och riktlinjer,
2. ge råd och stöd till företagets personal om regler som rör penningtvätt och finansiering av terrorism,
3. informera och utbilda berörda personer om regler som rör penningtvätt och finansiering av terrorism,
4. ansvara för att uppgifter lämnas enligt 4 kap. 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism på det sätt som Polismyndigheten föreskriver,
5. kontrollera och regelbundet bedöma om företagets interna och gemensamma rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, enligt 2 kap. 3–7 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 2 kap. 2 § dessa föreskrifter, är ändamålsenliga och effektiva, och
6. lämna rekommendationer till berörda personer baserade på de iakttagelser som funktionen gjort.

5 § En centralt funktionsansvarig ska placeras inom företaget och vara direkt underställd företagets verkställande direktör.

6 § En centralt funktionsansvarig ska rapportera till styrelse eller verkställande direktör. Den centralt funktionsansvarige kan utse en eller flera personer som biträder denne samt delegera befogenheter till dessa.

7 § En centralt funktionsansvarig kan utses för flera eller samtliga företag inom en koncern. Detta får dock endast ske om den centralt funktionsansvarige har tillräcklig kompetens och resurser för att kunna utöva sitt ansvar för samtliga företag inom koncernen som omfattas av lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

8 § En centralt funktionsansvarig ska vara organisatoriskt skild från de funktioner och områden som den ska övervaka och kontrollera.

Oberoende granskningsfunktion

9 § Ett företag som har fler än 50 anställda ska ha en oberoende granskningsfunktion enligt 6 kap. 1 § 3 lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den oberoende granskningsfunktionen ska

1. granska och regelbundet utvärdera om företagets organisation, styrningsprocesser, it-system, modeller och rutiner och riktlinjer är ändamålsenliga och effektiva,

2. granska och regelbundet utvärdera om företagets interna kontroll är ändamålsenlig och effektiv,

3. granska och regelbundet utvärdera om verksamheten drivs i enlighet med företagets interna rutiner och riktlinjer,

4. granska och regelbundet utvärdera företagets riskhantering utifrån den beslutade riskstrategin och riskkaptiten,

5. granska och regelbundet utvärdera tillförlitligheten och kvaliteten på det arbete som utförs inom företagets övriga kontrollfunktioner,

6. lämna rekommendationer för åtgärder till berörda personer, baserade på de iakttagelser som funktionen gjort, och

7. följa upp att åtgärderna enligt 6 genomförs.

10 § En oberoende granskningsfunktion ska vara direkt underställd företagets styrelse.

11 § En oberoende granskningsfunktion ska vara organisatoriskt skild från de funktioner och områden som den ska övervaka och kontrollera. Med funktionens oberoende avses att funktionens anställda inte får delta i andra funktioners arbete eller i den operativa verksamheten.

12 § Ett företag får uppdra åt någon annan att utföra en oberoende granskningsfunktionens arbete. Företaget ansvarar dock alltid för den utlagda verksamheten.

Rutiner för modellriskhantering

13 § Ett företags rutiner för modellriskhantering enligt 6 kap. 2 § andra stycket lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska innehålla en beskrivning av den bakomliggande teorin och de antaganden som har lett fram till en modells utformning. Rutinerna ska även beskriva hur de ändringar som utförts av en modell ska dokumenteras.

14 § Ett företag ska ha rutiner för en valideringsprocess av sina modeller som säkerställer att en modell är ändamålsenlig för sitt syfte enligt 6 kap. 2 § andra stycket lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

I valideringsprocessen ska företaget granska att de parametrar, data och antaganden som används i en modell är korrekta, fullständiga och lämpliga.

15 § Ett företag ska utföra en validering av en modell innan den tas i bruk. Om väsentliga förändringar görs av en modell ska en ny validering genomföras.

16 § Ett företag ska efter varje validering den utför av en modell upprätta en rapport över resultatet av valideringen.

Visselblåsningssystemets egenskaper

17 § Ett företags rapporteringssystem för anställda enligt 6 kap. 4 § lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska skydda företagets information från åtkomst av obehöriga, förhindra att informationen förvanskas eller förstörs och säkerställa att informationen är tillgänglig när den behövs.

Rapporteringssystemet ska säkerställa att uppgifter kan lämnas anonymt.

7 kap. Rapportering av uppgifter till Finansinspektionen

Periodisk rapportering av uppgifter

1 § Ett företag ska till Finansinspektionen årligen lämna uppgifter om

1. den verksamhet som företaget bedriver,
2. företagets riskbedömning och rutiner,
3. företagets åtgärder för kundkännedom,
4. företagets övervakning och rapportering enligt 4 kap. lagen (2017:000) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
5. företagets åtgärder för regelefterlevnad, samt
6. företagets utbildning av personer enligt 2 kap. 9 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 § Ett företag ska lämna Finansinspektionen uppgifterna enligt 1 § digitalt på det sätt som närmare anges på myndighetens webbplats.

3 § Ett företag ska lämna uppgifter enligt 1 § som avser balansdagen den 31 december. Uppgifterna ska komma in till Finansinspektionen senast den 31 mars.

4 § Uppgifter som avser belopp ska anges i svenska kronor. Vid omräkning från annan valuta än svenska kronor, ska den valutakurs tillämpas som gäller på balansdagen.

Begäran om uppgifter

5 § Ett företag ska på Finansinspektionens begäran lämna uppgifter utöver det som anges i 1 § om det behövs för att myndigheten ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med företaget.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 26 juni 2017, då Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska upphöra att gälla.

ERIK THEDÉEN

Jenny Stenhammar Gothnier